

Preporuka za autorsku izložbu „Goranka Matić. Iskustvo u gužvi” i prateći monografski katalog (tekst)

S velikim zadovoljstvom i punom stručnom odgovornošću preporučujem vašoj pažnji autorsku izložbu Une Popović „Goranka Matić. Iskustvo u gužvi” i prateći monografski katalog.

Kao recenzent teksta kustoskinje Une Popović objavljenog u publikaciji povodom obimne retrospektivne izložbe fotografkinje Goranke Matić u Muzeju savremene umetnosti u Beogradu (24. mart – 24. maj 2021) i neko ko je bio upoznat sa izložbenom koncepcijom i postavkom, smatram ovo istraživanje i način osmišljenja prezentacije ozbiljnim i sistematičnim autorskim radom. Izložba i prateći monografski katalog predstavljaju pionirsku artikulaciju celokupnog i složenog opusa fotografkinje, uz nameru da se monografsko autorsko delo sagleda i kroz širi društveni i medijski okvir. Izložbom se, kroz fotografski medij pre svega, posredno ukazalo i na niz društvenih i kulturnih okolnosti vezanih za period od osamdesetih godina pa do početka dvehiljaditih u nekadašnjoj državi Jugoslaviji, Srbiji i Beogradu. Opus Goranke Matić razlikuje se po žanru, stilu i prirodi nastanka; unutar sebe je diferenciran, značenjski kompleksan. Tumačenje opusa pa i mogućnost njegovog predstavljanja na jednom mestu čini se da nisu lako „rešivi”. Materijal Matičeve je sve do ove izložbe bio razmatran u okviru novinske fotografije (njene fotografije sa rok koncerata i političkih protesta) i/ili se sagledavao samo njen umetnički opus, dok njen život i delo nisu bili ni izložbeno ni tekstualno „hronološki” obrađeni. Kompleksna priroda celog opusa nije do ove izložbe studiozno interpretirana. Popovićeve se nije opredelila samo za prezentaciju umetničke fotografije, što bi se možda i očekivalo u kontekstu izložbene strategije umetničkog muzeja, već se po rešenju postavke vidi njeno promišljanje savremene muzealizacije, pa i namera da se omogućiti otvorenija analiza raznolikog fotografskog proizvoda u muzejima savremene umetnosti. Autorka objašnjava inicijalno zanimanje Matičeve za fotografiju i interpretira kompleksnost ostvarenja unutar pozicije njenog karaktera, obrazovanja, društvenih okolnosti i javnog angažmana.

Una Popović je osmislila dinamičnu postavku na tri sprata Muzeja. Izbegla je strogo hronološku strukturu i markirala celine koje su se u umetničnom opusu izdvojile kao dominantne. Izložba koja se sastojala od 600 fotografija i arhiva druge vrste (novine, dokumentacija, video arhiva, omoti ploča) bila je podeljena u pet tematskih celina: 1. *Taj neki osećaj za fotografiju* – koja je podrazumevala prve autorske izložbe i radove realizovane u mediju fotografije; 2. *Kombinovanje saznanja i prožimanje iskustva* – koncertna fotografija zajedno sa akterima likovne scene oko Studentskog kulturnog centra osamdesetih godina prošloga veka (rok fotografija, način života aktera rok i umetničke scene, dizajn omota muzičkih albuma); 3. *Portreti* – umetnici, reditelji, pisci, političari i dr.; 4. *10 godina protiv* – fotografije sa političkih manifestacija i protesta u Beogradu od 1990. do 2000; 5. *Intimno ogledalo* – umetnički projekti, autoportreti, autorski ciklusi.

Izložbom smo se, kroz autorski opus, podsetili i upoznali sa vremenom, ljudima i događajima koji su obeležili društvenu istoriju ovih prostora na kraju prošlog veka. Prezentovana je pop kultura, jugoslovenska muzička i likovna scena osamdesetih oko SKC-a, portretna, dokumentarna i reportažna fotografija. Retrospektivom su predočene i razne

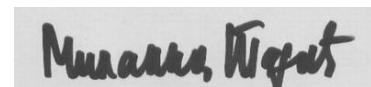
fotografske tehnike i formati, polaroid, analogna fotografija, digitalna fotografija, zatim, kako je izgledala fotografija u novinama osamdesetih godina, itd. Studioznim istraživanjem doprinelo se širem edukativnom karakteru izložbe (uz organizaciju pratećih programa, vođenja i predavanja na temu fotografije osamdesetih, uloge SKC-a u tom segmentu i umetničkih fotografija Goranke Matić), koja je u javnosti i medijima bila izuzetno dobro praćena i čiji katalog možemo razmatrati na nivou građe za buduća istraživanja istorije fotografije pa i društvene hronike ovoga podneblja.

Kao urednica pratećeg monografskog kataloga, Una Popović je pozvala i istoričarku i teoretičarku umetnosti Bojanu Pejić, saradnicu Matićeve još iz vremena SKC-a, da napiše tekst o autorskim radovima fotografkinje. Tekst Pejićeve je u kontekstu ličnih sećanja, a opet, sasvim otvoren za mnogo šire interpretacije relevantnih osobnosti fotografske slike. Una Popović je nosećim tekstom objasnila koncept izložbe i kroz biografske odrednice autorke, uz društvene i lične okolnosti, studiozno interpretirala njenu umetničku i novinsku fotografiju. Tekstovi dobro stoje zajedno, pisani su iz različitih perspektiva, fino se uvezuju i nadopunjuju. Tekst Une Popović posebno je dragocen jer diskutuje lepim i čitkim jezikom o osnovnim žanrovskim odrednicama kompleksnog fotografskog opusa Matićeve. Između ostalog upoznajemo se sa tim kako je došlo do zanimanja Matićeve za fotografiju, kakvu su ulogu SKC i tamošnja promocija fotografije imali na autorkino profesionalno opredeljenje, koje su osobnosti rane jugoslovenske rok fotografije i kakvu je specifičnost izgradila Goranka Matić unutar te poetike. Goranka Matić je uspešno kontekstualizovana i smeštena u širi jugoslovenski kontekst medijske i masovne pop kulture. U pravoj meri, u poslednjem pasusu je dato i obrazloženje pozicije fotografije u procesima savremene muzealizacije, što smatram veoma važnim segmentom ovog studijskog eseja. Drago mi je što je Goranka Matić dobila izložbu i monografsku publikaciju kakvu zaslužuje i koja je valjano reprezentovala njeno izuzetno fotografsko delo. Važno je napomenuti da je tekst visoko ocenjen u stručnim krugovima i našao se u užem izboru za Nagradu „Lazar Trifunović“. Naposljetku, mislim da je ova izložba obeležila godinu za nama, a posebno je važno što je vrednost jednog ogromnog kreativnog doprinosa savremenoj fotografiji prepoznata u kulturnoj i medijskoj javnosti. Upućeni su pozivi da gostuje u muzejima savremene umetnosti u regionu, izložba je već „boravila” u Novom Sadu u Muzeju savremene umetnosti Vojvodine i Muzeju savremene umjetnosti Republike Srpske, do kraja ove godine biće predstavljena i hrvatskoj publici u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu, te dalje u Umetničkoj galeriji Maribor i dr. Ovo je i dodatna vrednost izložbe, jer njeno značenje živi, interpretira se i nadopunjuje u aktuelnoj vizuelnoj kulturi.

Srdačno,

Prof. dr Milanka Todić

Beograd, mart 2022

btodic@f.bg.ac.rs